

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.1 из 60

Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік өңдеулер

Пән атауы: Латын тілі

Пән коды: LT 2206

Білім беру бағдарламасы: 6B10106 «Фармация»

Оқу сағаттары/кредит көлемі: 90/3

Курс: 2

Семестр: 3

2024 ж.

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.2 из 54

Тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар «латын тілі» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 13 «14» 06 2024 ж.

Кафедра меңгерушісі п.ғ.к. Л.Б. Ибраева

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.3 из 54

№ 1 Тақырып

1. Тақырыбы: Кіріспе. Алфавит. Фонетика. Әріптер мен әріп тіркестерінің ерекшеліктері. Фонетика. Қысқа және созылыңқы дыбыстар. Екпінің ережелері.

2. Мақсаты: Латын тілінің жалпы мәдени мағынасын көрсету, фармацевтикалық терминология, латын алфавиті, әріптер мен әріптер тіркестері, қысқа және созылыңқы дыбыстар, екпін ережелері жөнінде түсінік беру.

3. Оқу міндеттері: латын тілі тарихымен және оның фармацевтикалық терминология дамуындағы рөлімен, алфавитімен таныстыру, латын сөздердің дұрыс айтылуына дағдыландыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Кіріспе бөлігі. Латын тілінің даму тарихынан.
2. Фармацевтикалық терминология - медицина терминологиясының бір бөлігі.
3. Латын тілінің дыбыстары мен әріптері, олардың жазылуы мен оқылуы.
4. Дифтонгтар, диграфтар және әріп тірікестерінің оқылуы.
5. Латын екпіні.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:

шағын топпен жұмыс жасау.

I топтың тапсырмасы:

1. Латын афоризмдерінің транскрипциясын жасап, оқыңыздар:

Non progredi est regredi. – Алға жүрмеген артқа жүреді.

Primum poli nocere – Ең бірінші зиян келтірмеу қажет (науқасқа).

2. Транскрипцияда берілген сөздерді латын әріптерімен жазыңыздар:

Оффицина, оксидум, кратэгус (дифтонг), эхинопанакс, гидрокодонум, квантум сатис, рацэмоза, экситус, купрум, аква.

3. Соңындағы екінші буынның ұзақ (қысқа) болуын анықтау, екпінді қою:

Ego, Rosa, bulbus, Tormentilla, Vitis idaea, Brassicaceae, Pachicarpinum, Retinolum, hydroiodidum, Digitalis ferruginea, Rubus idaeus, aureum, Caryophyllus, aromaticus, Malva silvestris, Capsella bursa pastoris, Sophora janonica, Urtica dioica, Betula, Kalanchol.

II топтың тапсырмасы:

1. Латын афоризмдерінің транскрипциясын жасап, оқыңыздар:

Fortes fortuna juvat. – Батылға тағдыр да жәрдемдеседі.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.4 из 54

Aliis inserviendo consumidor. – Басқаларға қызмет ете, өзім өртенемін.

2. Транскрипцияда берілген сөздерді латын әріптерімен жазыңыздар:

Оксилидинум, рэум (грек сөзі), мэтацинум, сангвисорба, диместролюм, гипостэролюм фэнобарбиталюм, цинкум, цинхона, ликвор.

3. Сөздікке қарап, сөздердегі екпінді қою:

Scatula, Aspergillus, saccharum. Rosa cinnamomea, Brassica, Sinapis nigra, capsulae amylaceae, Amygdalus, amyllum. Viburnum opulus. Capsicum, acctum, oculus, Terebinthina, Gossypium.

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. – Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау: сұрақ-жауап, тестілеу

- сұрақтар:

1. Латын тілі қай жердің тілі болған?

2. Латын тілінде еңбектерін жазып, қалдырған ойшылдар, дәрігерлер кімдер?

3. Фармацевтикалық терминология дегеніміз не?

4. Латын тілінің жалпы мәдени мағынасы неде?

- тестілеу

1. Латын алфавитіндегі әріп саны

A. 20

B. 30

C. 25

D. 28

E. 24

2. Латын тіліндегі дауыстылар саны

A. 7

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.5 из 54

B. 6

C.4

D.9

E.5

3. «Уу» әріпінің оқылуы

A. [и]

B. [y]

C. [ю]

D. [ou]

E. [ay]

4. «Сс» әріпінің сөз соңындағы оқылуы

A. і, е, у, ае, ое алдында

B. диграфтар арасында

C. дауыссыз алдында

D. жуан дыбыс алдында

E. ұяң дыбыс алдында

5. «Ss» әріпінің дауыстылар арасында оқылуы

A. [кс]

B. [ц]

C. [к]

D. [з]

E. [с]

6. «Уу» әріпі қолданылатын сөздер қай тілден шыққан

A. латын

B. араб

C. грек

D. неміс

E. үндіеуропа

7. Дауысты ұзақ ... аллынла

A. с,s

B. x,z

C b,d

D. y, i

E. ph

8. –in- жұрнағы... жалғауы бар сөздерде ұзақ

A -um

B. -er

C. -os

D. -es

E. -ium

9. Әрқашан қысқа болып келетін жұрнақтар

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.6 из 54

- A. -ur-, -in-
 - B. -for-, -ide-
 - C. -ul-, -ol-
 - D. -gen-, -ide-
 - E. -itis, -oma
10. ~ белгісінің мағынасы

- A. ұзақ
- B. жіңішке
- C. екпін
- D. қысқа
- E. қатан

№ 2 Тақырып

1. Тақырыбы: Морфология. Етістік. Төрт жіктеу. Тұйық және бұйрық рай. Шартты рай. Етістік. Рецепттік формулировкалар.

2. Мақсаты: латын етістігімен және оның грамматикалық категорияларымен, бұйрық және шартты раймен, рецепттік формулировкалармен таныстыру.

3. Оқу міндеттері: етістіктің жіктеулерін ажыратуды, негізінің анықтауын, бұйрық рай жекеше және көпше түрлерінің жасалуын үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Етістіктің грамматикалық категориялары.
2. 4 жіктеу және негіздері.
3. Инфинитив - тұйық райы.
4. Бұйрық рай.
5. Шартты рай.
6. Етістіктердің лексикалық минимумы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:

шағын топпен жұмыс

I топтың тапсырмасы:

1.Етістіктің жіктеуін анықтап, императив жекеше түрін жасаңыздар:
salvēre, infundēre, laborāre, audire, conspergēre.

2. Дауыстап оқып, аударыңыздар:

Recipe. Misce. Da. Signa. Concide, contunde et tere. Bene labora. Repete bis.

3. Латын тіліне аударыңыздар:

Абайлап сақта. Мұқият тыңда. Тез дайында және бөл. Жақ және ысқыла

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.7 из 54

(infricare).

4. Шартты рай жасалуының сызбасын дайындау.

II топтың тапсырмасы:

1. Етістіктің жіктеуін анықтап, императив көпше түрін жасаңыздар: valēre, addēre, linire, agitare, repetēre.

2. Латын тіліне аударыңыздар:

қабылдандар, ерітіндер, пісіріндер, қосындар, аяқтандар, себіндер, майдаландар, өмір сүріндер, тыңдандар.

3. Қай латын етістіктерінен келесі сөздердің шыққандығын анықтаңыздар: препарат, лаборатория, аудитория, лекция, лектор, репетитор, фильтр, финал, линимент, экстрагент.

4. Шартты райы бар рецептік формулировкалар презентациясын әзірлеу.

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. – Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау:

- тестілеу

1. Шартты райдың аталуы

A. императив

B. конъюнктив

C. инфинитив

D. императив

E. супин

2.1 жіктеудің конъюнктивтағы етістік негізінде соңғы дыбыс

A. -а-

B. -и-

C. -е-

D. -і-

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.8 из 54

E. -o-

3. «Dare» етістігі конъюнктив активінің жекеше түрінде

A. dat

B. dant

C. det

D. detur

E. dentur

4. Латынша «араластырсын»

A. Misce

B. Miscete

C. Miscēre

D. Miscet

E. Misceatur

5. «Дайындаңдар» етістігінің аудармасы

A. praeparate

B. miscete

C. date

D. signate

E. addite

6. «Қосу» (бір нәрсеге) етістігінің аудармасы

A. contundere

B. refrigerare

C. sumere

D. addere

E. adhibere

7. «Қолдану» етістігінің аудармасы

A. extrahere

B. adhibere

C. coquere

D. vivere

E. valere

8. «Жақ» етістігі латынша

A. tere

B. vive

C. da

D. lini

E. fini

9. «Аударыңдар» (арғы бетіне) латынша

A. macerate

B. miscete

C. formate

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.9 из 54

D. vivite

E. vertite

10. Бірінші жіктеудегі етістік негізінің соңы

A. -u-

B. -i-

C. -a-

D. -e-

E. дауыссыз

№ 3 Тақырып

1. Тақырыбы: Зат есім. Септеу, септік. Септеу І. Табыс септік.
Қиыспаған анықтауыш.

2. Мақсаты: зат есімнің грамматикалық категорияларымен, сөздік формасымен, бес септеу белгілерімен таныстыру, тура толықтауыш және қиыспаған анықтауыш түрін құрауды үйрету.

3. Оқу міндеттері: бес септеуді ажыратуды, бірінші септеу зат есімдерінің септелуін үйрету, қиыспаған анықтауышы бар терминдерді аудару.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Зат есімнің грамматикалық категориялары (тегі, сан түрі, септігі).
2. Зат есімнің тегінің анықталуы.
3. Септеу түрлері.
4. Бірінші септеу.
5. Тура толықтауыштың табыс септігі.
6. Бірінші септеудің лексикалық минимумы.
7. І септеу бойынша лексикалық минимум.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:

жұптасып жұмыс істеу.

1,2 жұп тапсырмасы:

1. Зат есімдердің септеуін анықтаңыздар, жауапты негіздеңіздер: globubus, I m; gemma, ae f; usus, us m; salus, utis f; rhizoma, atis n; ribes is n; res, rei f; infusum, I n; radix, icis f; fructus, us m.
2. Зат есімдерді ауызша септеу.
Gutta, ae f. tinctura, ae f

3,4 – жұп тапсырмасы:

1. Зат есімдердің тектерін анықтаңыздар, жауапты негіздеңіздер:

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.10 из 54

Gutta, ae ...; medicamentum, I ...; fructus, us ...;
Sirupus, I ...; herba, ae ...; tabuletta, ae ...;
Folium, I ...; globulus, I ...; bacillus, I ...; magister, tri ...

2. Латын тіліне терминдерді аудару.

Өрік шайыры, арника тұндырмасы, бромкамфора таблеткалары, шүйгіншөп тұндырмасының тамшылары, меруертгүл шөбі, камфорамен, қағазда, капсулаларда, дәріханалар үшін, таушымылдық шөбі, софора тұндырмасы.

5,6- жұп тапсырмасы:

1. Латын тіліне аударыңыздар:

Суды залалсыздырыңыздар. Пилуляларды дайында. Микстураны жақсы шайқа. Суды суыт. Тұндырмаларды араластырыңыздар.

2. Терминдерді дауыстап оқып, қазақ тіліне аудару.

Tinctura Mentae, herba Ephedrae, tinctura Schizandrae, plantae, massa pilularum, e massa pilularum, e baccis, sine cera, in mixtura, familiae plantarum, ad pneumoniam, sub lingua.

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. – Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау: тестілеу

1. Қиыспаған анықтауыш дегеніміз

A. Nom. Sing. түрінде зат есім

B. Сын есім

C. Есімше

D. Gen.Sing. түріндег зат есім

E. Реттік сын есім

2. Қайың бүршігі - gemma Betul ...

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.11 из 54

A. -arum

B. -ae

C. -is

D. -as

E. -am

3. Бадам майы - oleum Amygdal ...

A. -ae

B. -as

C. -arum

D. -am

E. -is

4. Пилюльды масса - massa pilul ...

A. -ae

B. -as

C. -is

D. -arum

E. -am

5. «Бадам» зат есімі Gen. Sing. түрінде

A. Amygdala

B. Amygdalam

C. Amygdalarum

D. Amygdalas

E. Amygdalae

5. Infundite aqua ... Amygdalarum

A. -ae

B. - am

C. -arum

D. -as

E. -is

6. «Меруертгүл» латынша

A. Ephedra, ae f

B. Mentha, ae f

C. Convallaria, ae f

D. Betula, ae f

E. Chamomilla, ae f

7. «Жалбыз суын жаз» латын тілінде

A. Praescribe aquam Menthae

B. Infunde aquam Menthae

C. Recipe aquae Menthae

D. Solve in aqua Menthae

E. Contine in aqua Menthae

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.12 из 54

8. «Қазтабан» латын тілінде

- A. Salvia, ae f
- B. Calendula, ae f
- C. Bistorta, ae f
- D. Tormentilla, ae f
- E. Urtica, ae f

9. Infundite aqu ... Amygdalarum

- A. -ae
- B. - am
- C. -arum
- D. -as
- E. -is

10. Бірінші септеудегі Abl. Sing, жалғауы

- A. -as
- B. -is
- C. -a
- D. -os
- E. - us

№ 4 Тақырып

1. Тақырыбы: Демеуліктер. Шылаулар. Рецепт. Оның құрылысы. Грек тіліндегі зат есімдер.

2. Мақсаты: Демеуліктермен, шылаулармен, рецепттің анықтамасы және құрылысымен, латын тіліндегі бөлігінің жазылу ережелерімен таныстыру.

3. Оқу міндеттері: Демеуліктердің дұрыс қолданылуын үйрету, демеуліктер мен шылаулары бар терминдердің аударылуын үйрету, рецепттерді жаздыру және аударту.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

- 1. Латын тіліндегі демеуліктер, шылаулар.
- 2. Рецепт анықтамасы.
- 3. Рецепт құрылысы.
- 4. Латын тіліндегі бөлігінің дұрыс жазылуы.
- 5. Бірінші септеудің лексикалық минимумы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:
шағын топпен жұмыс жасау.

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.13 из 54

I топ тапсырмасы

1. Accusativus септігін талап ететін және жалғаулық шылауы бар терминдерді құрастыру.
2. Рецепттің анықтамасын беріңіздер, құрылымын айтыңыздар.
3. Рецепттерді аудадрңыздар.

Ал: Эвкоммия тұнбасының 25 мл

Босат.

Белгіле.

Ал: Сабур тұнбасының 30 мл

Босат.

Белгіле.

Ал: Жалбыз суының 200 мл

Босат.

Белгіле.

4. Оң жақтағы қатардан сол жақтағы қатарға арналған аудармаларды табыңыздар:

Betula

Liquiritia

Mentha

Planta

Amygdala

1. Жалбыз

2. Аққайың

3. Өсімдік

4. Мия

5. Бадам

II топтың тапсырмасы:

1. Ablativus септігін талап ететін және болымсыз шылауы бар терминдерді құрастыру.
2. Рецепттің латын тіліндегі бөлігінің аталуын, жазылуын айтыңыздар.
3. Рецепттерді аударыңыздар:

Ал: Меруетгүл тұнбасының

Валериана тұнбасының тепе – тең 10 мл

Араластыр. Босат. Белгіле

Ал: Лимонник тұнбасының 30 мл

Босат

Белгіле

Ал: Арника тұнбасының 25 мл.

Босат.

Белгіле.

4. Оң жақтағы қатардан сол жақтағы қатарға арналған аудармаларды табыңыздар:

Convallaria

Ephedra

Bistorta

1. Қалақай

2. Жылантаған

3. Қазтабан

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы		37/11- ()
Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		Стр.14 из 54

Urtica
Tormetilla

4. Қылша
5. Меруертгүл

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. – Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау:тестілеу:

1. Рецепт құрамындағы бөліктер саны

- A. 6
- B. 7
- C. 8
- D. 9
- E. 5

2. «Designatio materiarum» - бұл

- A. рецептін берілген күні
- B. дәрілердің белгіленуі
- C. фармацевтке берілетін нұсқаулар
- D. дәрілердің қолдану әдістері
- E. дәрігердің қолтаңбасы мен мөрі

3. Дәрілердің қолдану әдісі

- A. Inscriptio
- B. Sigillum
- C. Subscriptio
- D. Signatura
- E. Aetas aegroti

4. Рецептін алтынша бөлігін бастайтын сөз

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.15 из 54

- A. Signa
- B. Recipe
- C. Divide
- D. Solve
- E. Misce
5. Рецепттері дәрі атауының септігі
 - A. Genetivus
 - B. Ablativus
 - C. Accusativus
 - D. Vocativus
 - E. Dativus
6. Рецептте «cito» - бұл
 - A. қайтала
 - B. аз
 - C. аудар
 - D. тез
 - E. бір мөлішерде
7. «Мия» латын тілінде
 - A. Polygala, ae f
 - B. Glycyrrhiza, ae f
 - C. Scopolia, ae f
 - D. Oryza, ae, f
 - E. Passiflora, ae f
8. «Шырғанақ» латын тілінде
 - A. Hierochloë, es f
 - B. Kalanchoë, es f
 - C. Aloë, es f
 - D. Hippophaë, es f
 - E. Chole, es f
9. «Алоэ тұндырмасы» Genetivus түрінде
 - A. Tincturae Passiflorae
 - B. Tincturae Aloës
 - C. Tincturae Belladonnae
 - D. Tincturae Arnicae
 - E. Tincturae Eucommiae
10. «Terebinthina, ae f» - бұл
 - A. истод
 - B. бадам
 - C. живица
 - D. меруертгүл
 - E. қалақай

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.16 из 54

№5 Тақырып

1. Тақырыбы: Етістіктердің ашық райда ырықсыз және негізгі етістерде жіктелуі. Esse етістігі.

2. Мақсаты: Ашық райдың грамматикалық белгілерімен, esse етістігімен таныстыру.

3. Оқу міндеттері: Ашық райдағы етістіктердің және esse етістігінің түрлерін құрай, оларды жай сөйлемдерде табу.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Етістіктің ашық рай түрлеріндегі негізгі және ырықсыз етістерінің жіктік жалғаулары.
2. Ашық рай түрлерінің құрастырылуы.
3. Esse етістігі және оның қолданылуы.
4. Етістіктер бойынша лексикалық минимум.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:

жұптап жұмыс істеу.

1,2 – жұп тапсырмасы:

1. Келесі етістіктердің ашық рай негізгі және ырықсыз етіс түрлерін құрастырыңыздар:
Macerare, adhibere, dividere, finire, conspergere, docere, sterilisare, contundere, terere.
2. Қазақ тіліне аударыңыздар
Pharceuta aquam bis destillat. Tincturae per chartam filtrantur. Cera et axungia in medicina adhibentur.

3,4 – жұп тапсырмасы:

1. Етістіктің формасын анықтап, қазақ тіліне аударыңыздар:
Verte, praeparatur, continent, vertitur, summunt, colatur, continentur, sumuntur, formantur, vertit.
2. Қазақ тіліне аударыңыздар:
Puella aegrotat est. Farfara, Tormentilla, Gentiana, Glycyrrhiza, Ruta, Betonica, Vinca, Viola, Herniaria, Passiflora plantae sunt. Medicina antiqua plantam «Aloë» scit.

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.17 из 54

5,6 – жұп тапсырмасы:

1. Латын тіліне аударыңыздар:

Олар тез әрі жақсы жұмыс істейді. Таблеткалар қорапты, микстуралар – бөтелкеде беріледі. Терпентин медицинада қолданылады.

2. Қазақ тіліне аударыңыздар:

Planta Graece «phyton» vocatur. Hippophaë in arena et petris crescit.
«Cogito ergo sum».

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. – Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау:тестілеу:

1. Етістіктегі жіктеу саны

A. 2

B. 5

C. 3

D. 4

E. 6

2. Бірінше жіктеу етістігінің индикативі

A. solve

B. signat

C. audite

D. diluere

E. valeat

3. Екінші жіктеу етістігінің индикативі

A. signare

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.18 из 54

- B. liniat
- C. salvet
- D. repetite
- E. dilue
- 4. «Белгіле» етістігі латын тілінде
 - A. solve
 - B. contine
 - C. da
 - D. misce
 - E. signa
- 5. «Дайындап жатыр» етістігі латын тілінде
 - A. praeprarat
 - B. miscete
 - C. det
 - D. signare
 - E. addite
- 6. «Қосып жатыр» етістігі латын тілінде
 - A. contundit
 - B. refrigerate
 - C. sume
 - D. addunt
 - E. adhibe
- 7. «Қолданылуда» етістігі латын тілінде
 - A. extrahe
 - B. adhibetur
 - C. coque
 - D. vivere
 - E. vale
- 8. «Жағылады» етістігі латын тілінде
 - A. tere
 - B. vivite
 - C. date
 - D. liniuntur
 - E. finire
- 9. «Аудару» етістігі латын тілінде
 - A. macerare
 - B. misce
 - C. format
 - D. vivi
 - E. vertuntur
- 10. Esse етістігі индикативтің үшінші жақ көпше түрі

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.19 из 54

- A. sum
- B. estis
- C. sunt
- D. sumus
- E. es

№ 6 Тақырып

1. Тақырыбы: II – септеу, септік жалғаулар. Орта тектің ерекшеліктері. Кейбір препарат атауларындағы фамилиялар.

2. Мақсаты: II септеу белгілерімен, перепараттар атауларындағы фамилиялардың жалғауларымен таныстыру.

3. Оқу міндеттері: зат есімдер септеулерін ажыратуға, I, II септеу зат есімдері бар рецептін латын тіліндегі бөлігін дұрыс рәміздеуге үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. II септеу белгілері.
2. II септеудің септік жалғаулары.
3. Зат есімнің орта тек ерекшеліктері.
4. Препарат атауларындағы фамилиялар
5. Дәрілер қалыптарының атаулары.
6. II септеудің лексикалық минимумы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:
TBL

1 команданың тапсырмалары

1. Келесі зат есімдердің сөздік формасын жазып, оқып беріңіздер: Анис, күнбағыс, рауғаш, майкене, чилибуха, таяқша, жусан, мендуана, қоянжырық, крахмал.
2. Терминдерді аударыңыздар. Анис майы; терпентин майы; күнбағыс майы; таңқурай сиропы; шатраш жапырақтары.

2 команданың тапсырмалары

1. Келесі зат есімдердің сөздік формасын аяқтаңыздар, аударыңыздар: Leonurus, i ...; Oxycoccus, i ...; Rubus idaeus, i ..., Strophanthus, i ..., globubus, i ..., suppositorium, i ...; Erysimum, i ...; Humulus lupulus, i ...; Thymus, i ...; Saccharum, i

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.20 из 54

2. Терминдерді аударыңыздар:

Улар және уға қарсы заттар; картоп крахмалы; күріш крахмалы; қаражидек (myrtillus, i m) жидектердің қайнатпасы; шәйкұрай шөбінің тұрындысы

3 команданың тапсырмалары

1. Сөйлемдерді оқып, жазып, аударыңыздар:

Oleum Olivarum per tellam colatur.

Praescribe medicamentum ad colospasmos.

Refrigera et cola infusum foliorum Salviae.

Viperæ in vivario vivunt.

2. Рецепттерді аударыңыздар:

Ал: Анис майының 15 мл

Босат.

Белгіле.

Ал: Строфант тұнбасының 5 мл

Меруертгүл тұнбасының

Валериана тұнбасының тепе – тең 10 мл

Араластыр. Босат.

Белгіле.

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. –

Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау:тестілеу

1. II септеуге жататын зат есімдердің тегі

A. әйел және орта

B. кез келген

C. еркек және әйел

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы		37/11- ()
Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		Стр.21 из 54

D. еркек және орта

E. нөлдік

2. II септеудегі Gen. Sing. жалғауы

A. -ae

B. -ei

C. -i

D. -us

E. -is

3. II септеу орта тегіндегі Nom. Sing. жалғауы

A. -u

B. -en

C. -ut

D. -um

E. -al

4. II септеу еркек тегінде Nom. Sing. жалғауы

A. -us, -er

B. -u, -en

C. -al, -ur

D. -ut, -ma

E. -os, -as

5. Тұрындылар және қайнатпалар

A. Sirupi et tincturae

B. Infusa et decocta

C. Unguenta et oculenta

D. Emplastra et emulsa

E. Globuli et remedia

6. «Tinctura Leonuri» аудармасы

A. шырғанақ майы

B. рауғаш сиропы

C. сасықшөп тұндырмасы

D. майкене майы

E. өгейшеп жапырағы

7. «Күнбағыс» латын тілінде

A. Ricinus, i m

B. Stophanthus, i m

C. Strychnos, i f

D. Helianthus, i m

E. Anisum, i n

8. «Қайнатпа» латын тілінде

A. oleum, i n

B. folium, i n

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.22 из 54

- C. decoctum, i n
 D. unguentum, i n
 E. butyrum, i n
 9. II септеу орта тегінің Nom. Pl. жалғаулары
 A. -a
 B. -ae
 C. -ia
 D. -es
 E. -i
 10. Рецепттегі «Майкене майы»
 A. Unguenti Vischnewski
 B. Sirupi Sacchari
 C. Tincturae Strychni
 D. Olei Ricini
 E. Herbae Leonuri

№ 7 Тақырып

- 1. Тақырыбы:** Дәрілік заттар номенклатурасы. 1 типтік топ: шикізат атауы және бірінші өңдеу өнімдері. 2 типтік топ: табиғи шикізаттан алынған сулы, спиртті және эфирлі сығындылар. Ғылыми ботаникалық номенклатура туралы түсінік. Дәрілік заттар номенклатурасындағы өсімдік атаулары.
- 2. Максаты:** Дәрі-дәрмектер номенклатурасының құрылымымен, I және II типтік топтарымен таныстыру, ғылыми ботаникалық номенклатура жөнінде түсінік беру.
- 3. Оқу міндеттері:** дәрі-дәрмектер номенклатурасындағы құрылымдық бөліктерін ажыратуды, ботаникалық номенклатурадағы номенклатуралық атаулары бар терминдер мен рецептерді аударуды үйрету.
- 4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:**
 1. Дәрі-дәрмектер номенклатурасындағы негізгі түсініктер.
 2. Типтік топтары.
 3. I және II типтік топтар.
 4. Ғылыми ботаникалық номенклатура туралы түсінік беру.
 5. Дәрі-дәрмектер номенклатурасындағы өсімдіктер атаулары.
 6. Өсімдіктер атауларының лексикалық минимумы.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.23 из 54

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:

жұптап жұмыс істеу.

1,2 – жұп тапсырмасы

1. Дәрі – дәрмектер номенклатурасы түсінігіне анықтама беріп, типтік топтарын атаңыздар.
2. Өсімдік атауларын 1) толық ботаникалық, 2) тек туыс, 3) тек түр эпитеті
- 4) қазіргі ғылыми ботаникалық атаулардан бөлек деген жіктелуі бойынша анықтаңыздар:

a) Polygonum Bistorta; Polygonum hydropiper;

Polygonum Persicaria; extractum Bistortae;

Extractum Polygoni hydropiperis; herba Polygoni persicariae

b) Arnica Montana; Arnica foliosa; Arnica chamissonis; tinctura Arnicae

3,4- жұп тапсырмасы

1. Бірінші, екінші типтік топтарға жататын атауларды айтыңыздар, мысал келтіріңіздер

2. Тектік және түр эпитеті бойынша берілген өсімдік атауларын аударыңыздар:

Mentha piperita; Thymus vulgaris; Thymus serpyllum; Primula veris; Rubia tinctorum; Polygonum bistorta; Polygonum persicaria; Atropa belladonna; Artemisia cina; Artemisia vulgaris

5,6- жұп тапсырмасы

1. Ғылыми ботаникалық номенклатура неден тұрады? Биноминалды ұстаным деген не? Кім оны ұсынған?

2. Рецепттерді аударыңыздар:

Ал: Пантаглюцид гранулаларының 50,0

Босат.

Белгіле.

Ал: Мыңжапырақ шөбі тұндырмасының 15,0 – 200 мл

Босат.

Белгіле.

Ал: Каланхоэ шырынының 20 мл

Босат.

Белгіле.

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.24 из 54

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. – Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау: тестілеу

1. Дәрі-дәрмектер номенклатурасындағы типтік топ саны

A. 10

B. 4

C. 5

D. 3

E. 7

2. Өсімдік шикізатының атаулары – бұл ... атаулары

A. тұндырмалар, тұрындылар, экстрактар

B. гликозидтер және алкалоидтар

C. синтетикалық заттектер

D. өсімдік бөліктері

E. дәрілік форма мен зат

3. Өсімдік шикізатының сығынды түріндегі препараттар атауы

A. бірінші типтік топ

B. бесінші типтік топ

C. үшінші типтік топ

D. екінші типтік топ

E. төртінші типтік топ

4. Химиялық заттектер тривиалдық атаулардың типтік тобы

A. II

B. I

C. III

D. IV

E. V

5. Өсімдік атауларындағы биноминалды ұстаным авторы

A. Раувольф

B. Сеченов

C. Пирогов

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.25 из 54

- D. Линней
- E. Буров
- 6. Латынша «зире»
 - A. Foeniculum
 - B. Carum carvi
 - C. Equisetum
 - D. Thymus
 - E. Capsicum
- 7. «Equisetum, i n» сөздің аудармасы
 - A. қырықбуын
 - B. сүйелшөп
 - C. аскөк
 - D. шабдалы
 - E. шәнкіш
- 8. Рецептері «Herba Millefolli»
 - A. Herbas Millefolli
 - B. Herbis Millefolli
 - C. Herbam Millefolli
 - D. Herbae Millefolli
 - E. Herbarum Millefolli
- 9. «Capsella bursa-pastoris» өсімдігінің тектік атауы
 - A. Capsella
 - B. bursa
 - C. pastor
 - D. pastoris
 - E. bursae
- 10. Латынша «Аскөк» майы
 - A. oleum Veratri
 - B. oleum Foeniculi
 - C. oleum Millefolii
 - D. oleum Delphinii
 - E. oleum Farfarae.

№ 8 Тақырып

1. Тақырыбы: Дәрілік заттар номенклатурасы (жалғасы). Жүйелік және тривиалды атаулар. Тудырушы және туынды сөздер (негіз). Неологизмдер. Мотивация белгілері. Сөз құрау тәсілдері. 3 типтік топ: а) гликозидтер мен алкалоидтардың тривиалдық атаулары.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.26 из 54

2. Мақсаты: дәрілік заттардың жүйелік және тривиалды атауларымен, тудырушы және туында негіз, уәждеме белгілерімен, сөзжасам тәсілдерімен, 3 типтік топпен таныстыру.

3. Оқу міндеттері: дәрілік заттардың транскрипциялық баламаларын латын және қазақ тілінде салыстыру дағдыларын қалыптастыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Жүйелік және триаивлдық атаулар.
2. Неологизмдер. Тудырушы және туынды негіздер.
3. Дәрілік заттар атауларындағы уәждемелік белгілер.
4. 3-типтік топ: а)гликоздар мен алколидтердің тривиалдыф атаулары.
5. Дәрілік заттар атауларының лексикалық минимумы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:

шағын топпен жұмыс істеу

I топ тапсырмасы

1. Дәрілік заттардың жүйелік және тривиалдық атауларына сипаттама беру.
2. Латын транскриптік баламаларын жазыңыз:

пилокарпин, манфаксин, бемеград, фурсемид, протосартан, парацетамол, квинидин, дигоксин, резерпин, ангиотензинамид, тестостерон, тенивастатин.

1. Рецепттерді аударыңыздыр:

A) Ал: Адеклиндин жақпамайының 3% 5,0

Босат.

Белгіле.

Ал: «Апилак» суппозиторияларын 0,005 12 санымен

Босат.

Белгіле.

B): Recipe: Guttarum Inosemzovi 20 ml

Da.

Signa.

Recipe: Emplastri Epilini 12.0

Da.

Signa.

II топ тапсырмасы

1. Тудырушы және туынды негіздерге сипаттама беріңіздер, дәрі-дәрмектер атауларындағы уәждеме белгілерін анықтаңыздар.
2. Оқып, орыс (қазақ) транскрипциялық баламаларын жазыңыздар:

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.27 из 54

Dibazolum, Coserelinum, Pitiutrinum, Heparinum, Methioninum, Methohexetalum, Aeteracridum, Aprophenum.

3. Рецептерді аударыңыздар:

А) Ал: «Пиранал» таблеткаларын 25 санымен
Босат.
Белгіле.

Recipe: Suppositoria cum Theophyllino 0.2 numero 20
Da.
Signa.

Б) Гликозидтер келесі атауларының тудырушы негіздерін анықтаңыздар: периплоцин, эризимин, амигдалин, страфантин, леонуриин

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

8. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. – Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау: тестілеу

1. Дәрілік заттардың жүйелік атаулары ...

А. тривиалдық болып табылады

В. анатомиялық белгісін анықтайды

С. фармакологиялық тобын көрсетеді

Д. түр эпитеті болып табылады

Е. заттардың молекула құрылымын көрсетеді

2. Дәрілердің тривиалдық атаулары ... болып табылады

А. тектік

В. түр атауы

С. жүйелік

Д. шартты

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.28 из 54

- E. стандартты
3. Дәрілік заттардың атаулары ... болып табылады
- A. II септеу орта тек зат есімдері
- B. I топ сын есімдері
- C. III септеу сын есімдері
- D. Осы шақтың есімшелері
- E. IV септеу еркек тегі зат есімдері
4. Дәрі латын атауларының орыс аналогында болмайтын жалғау
- A. -us
- B. -os
- C. -um
- D. -a
- E. -es
5. «Men... olum» сөзінде ... жазылады
- A. rh
- B. th
- C. ch
- D. ph
- E. ff
6. «Th ... molum» сөзінде ... жазылады
- A. i
- B. c
- C. y
- D. ae
- E. oe
7. «Paraverinum» атауындағы көрсетілген белгісі
- A. химиялық құрамы
- B. фармакологиялық тобы
- C. анатомиялық белгісі
- D. табиғи өнімнен шығарылуы
- E. химиялық тобы
8. Гликозидтер мен алкалоидтер атауларындағы өсімдік атауының негізіне жалғанатын жұрнақ
- A. -ic-
- B. -ul-
- C. -ai-
- D. -gen-
- E. -in-
9. «Nitrogl ... cerinum» сөзінде ... жазылады
- A. e
- B. y

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.29 из 54

- C. i
- D. u
- E. a

10. «Euphyllinum» сөзіндегі бөлшек мағынасы

- A. жапырақ
- B. гүл
- C. тамыр
- D. қабық
- E. ұрық

№ 9 Тақырып

1. Тақырыбы: Дәрілік заттар номенклатурасы (жалғасы). 3 типтік топ: б) синтетикалық дәрілік заттардың тривиалды және ғылыми атаулары, жиілік белгілері. Атау берілудегі негізгі талаптар. 4 типтік топ : а) тауар аттары; тауар белгісі. Дүниежүзілік синонимия. Халықаралық патенсіз атаулар. Дәрілік заттар номенклатурасы (жалғасы). 4 типтік топ: б) құрамдас препараттар, гормонды, ферменттік препараттар атаулары .

2. Мақсаты: дәрілердің тривиалдық атауларындағы жиілік бөлшектердің жазылуы мен мағынасын игерту, дәрі-дәрмектер саудалық атауларымен, әлемдік синонимия мен халықаралық патенттелінбеген атауларымен таныстыру.

3. Оқу міндеттері: дәрілердің жүйелік және тривиалдық атауларымен, жиілік бөлшектерімен таныстыру, сабақ Тақырып бойынша ақпаратты игерту, дәрілер атауларындағы жиілік бөлшектерді анықтау дағдыларын бекіту.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Синтетикалық дәрілердің тривиалдық атаулары.
2. Атау берудегі негізгі талаптар.
3. Саудалық атау және саудалық белгі.
4. Әлемдік синонимия, оның бұрыс тұстары.
5. Дәрі-дәрмектердің халықаралық патенттелінбеген атаулары.
6. 1NN -ге арналған жиілік бөлшектер.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:
жұптасып жұмыс істеу
1,2 –жүп тапсырмасы

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.30 из 54

1. Дәрі – дәрмектердің саудалық атаулары дәрілер номенклатурасында қай топқа жататындығын, саудалық атау болып не табылатындығын айтыңыздар.

2. Дәрілер атауларының сөзжасам әдісін анықтаңыздар.

Omniparacetamol (omnis- тұтас, Paracetamol- апиын);

Codeinum (codeia - көкнәр басы), Promedolum (propionul-пропинил, dolor - ауырсыну), Antipyrinum (anti - қарсы, pyr – ыстық, от);

Asthmatinum (asthmat - демікпе).

3,4 –жүп тапсырмасы

1.Рецептерді аударыңыздар:

Ал: Гипертензол таблеткаларын 0,001 20 санымен

Босат.

Белгіле.

Ал: Күнбағыс майының

Хлороформның тепе – тең 15,0

Араластыр, Босат.

Белгіле.

Ал: Метилтестостеронның 0,005

Босат 20 санымен таблеткаларда

Белгіле.

2.Дәрі - дәрмектердің халықаралық патенттелінбеген атаулары болып не табылады. Әлемдік синонимия деген не?

5,6 –жүп тапсырмасы

1. Дәрілер атауларын латынша жазып, жиілік бөлшектерді анықтап, мағынасын түсіндіріңіздер. Неомицин, оксациллин, квинэстрол, прокаиналид, рибавирин

2.Рецептерді оқып, аударыңыздар:

Recipe . Tabulettas Nitrazepamii 0.005 numero 20

Da.

Signa.

Recipe. Unguenti ‘Ftorocort’0,1% 15.0 in tubulo

Da.

Signa.

Recipe: Linimenti Synthomycini 1% cum Novoocaino
0.5% 25.0

Da.

Signa

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.31 из 54

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. – Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау: тестілеу

1. Саудалық атауымен саудаға ... түседі

A. химиялық косылыс

B. дайын дәрі

C. дәрілік форма

D. ботаникалық атау

E. түр эпитеті

2. Сауда белгісі... үшін колданылады.

A. химиялық косылысты белгілеу

B. тектік атауды белгілеу

C. бірыңғай тауарларды ажырату

D. түр эпитетін белгілеу

E. түр эпитетін ажырату

3. «Synalar» Gen.Sing, түрінде

A. Synalaro

B. Synalaris

C. Sinalaros

D. Synalari

E. Synalarum

4. «No-spa» Gen. Sing. түрінде

A. No-sparum

B. No-spis

C. No-spas

D. No-spam

E. No-spae

5. «Әлемдік синонимия» - бұл

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.32 из 54

- A. саудалық атаулардың көптігі
- B. синонимдердің көптігі
- C. бірдей атаулар
- D. ресми нұсқамалар
- E. дәрілік сипаттамалар
- 6. «Негізгі ұстанымдардың» басты идеясы
 - A. патологиялық белгіге ие болу
 - B. физиологиялық белгіге ие болу
 - C. заттектің фармакологиялық тобын анықтау
 - D. биноминалды ұстанымды көрсету
 - E. химиялық сипаттама беру
- 7. «Caín» бөлшегінің мағынасы
 - A. антибиотиктер
 - B. ауруды сездірмейтін
 - C. адрогендік
 - D. эстрогендік
 - E. миробка қарсы
- 8. «с ... cín» бөлшегі ... арқылы жазылады
 - A. i
 - B. ae
 - C. a
 - D. y
 - E. oe
- 9. «... str» бөлшегі ... арқы.ты жазылады.
 - A. ae
 - B. oe
 - C. eu
 - D. au
 - E. ei
- 10. «Cef» бөлшегінің мағынасы
 - A. микробка қарсы
 - B. андрогендік
 - C. эстрогендік
 - D. антибиотиктер
 - E. сульфаниламидтер

№ 10 Тақырып

1. Тақырыбы: Сын есім. Қиысқан және қиыспаған анықтауыштар. Қиыстыру тәртібі. Ырықсыз етістің өткен шақ есімшесі. –at- жұрнағымен

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.33 из 54

берілген сын есімдер. 4 типтік топ (жалғасы). 5 типтік топ: вакцина және сарысу атаулары. Көпмүшелі атаулар үлгісі. Фармацевтикалық топтар атаулары. Дәрілік бөліктер.

Ботаникалық номенклатурадағы сын есімдер. Тұқымдастар атаулары. Дәрілік бөліктер. Ережеден тыс сөздер.

2. Мақсаты: сын есімнің грамматикалық категорияларымен, сөздік формасымен, септеулерімен, I топ белгілерімен таныстырып, сын есімдердің зат есімдермен грамматикалық қиысу байланысын түсіндіру, көпмүшелі атаулар модельдерімен таныстыру.

3. Оқу міндеттері: терминдердегі және рецепттердегі сын есімдердің 1, II септеу зат есімдерімен қиыстыруын үйрету, көпмүшелі атауларды латын тіліне аудару бойынша білімдерді және дағдыларды бекіту.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. Сын есімнің грамматикалық категориялары, екі тобы.
2. I топ сын есімдердің сөздік формасы, септеулері.
3. Сын есімдердің зат есімдермен қиысуы, қиысу тәртібі.
4. 1 топ сын есімдердің лексикалық минимумы
 1. Дәрілік препараттардың көпмүшелі атауларындағы сөздер тәртібі.
 2. Көпмүшелі атаулардың модельдері.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары: TBL

I команданың тапсырмалары

1. Сын есімнің латын тіліндегі аталуын беріп, келесі сын есімдердің сөздік формасын жазыңыздар:

Ақ, сары, кара, сулы, сусыз, спиртты, крахмалды, эфирлі, таза.

2. Терминдерді аударыңыздар, қиысу байланысын негіздеңіздер:

Таза мачевина, ақ және сары балауыз; шәйкұрайдың майлы экстракты; эфирлы тұнба, сұйық пластерлер, сұр жақпамай.

3. Рецепттерді оқып, аударыңыздар:

Recipe. Tincturae Sophorae japonicae 100 ml

Da

Signa.

Recipe. Succī gastrici 100 ml

Da

Signa.

Recipe. Tincturae amarae 10 ml

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.34 из 54

Tincturae Strychni 5 ml

Misce. Da

Signa.

4. Терминдерді аударыңыздар, сөздердің ретін негізденіңіздер: рауғаштың ащы тұнбасы; сұйық нафталанның эмульсиясы; сабуырдың құрғақ экстракты; күрделі қорғасын пластыры; сынаптың ақ жақпамайы.

2 команданың тапсырмалары

1. Сын есімнің сөздік формасын аяқтаңыздар, оқып аударыңыздар: Cinereus, coeruleus, gelatinosus, rotundus, medicatus, stomachicus

2. Сын есімдерді зат есімдерден зат есімдермен қиысу байланысына келтіріңіздер:

ақ (Streptocidum, i n); крахмалды (decoctum, i n); қабықталған (көпше түрі) (tabuletta, ae f); ащы (tinctura, ae f); көк (methylenum, i n)

3. Рецептерді аударыңыздар:

Ал: Шәйкұрай шөбінің 30,0

Босат.

Белгіле

Ал: Көк метиленнің 0,1

Желатинді капсулаларда

Босат.

Белгіле.

4. Терминдерді аударып, нәтижесін, негізденіңіздер: скипидардың күрделі линименті; жусанның қою экстракты; тиреодиннің қабықталған таблеткалары; қалақайдың сұйық экстракты; жебіршөптің сұйық экстракты.

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский. Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1. Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. –

Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А. Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша- ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.35 из 54

8. Бақылау: тестілеу

1. Сын есім латынша

- A. Modus infinitivus
- B. Nomen substantivum
- C. Nomen adjectivum
- D. Perfectum activum
- E. Declinatio prima

2. Сын есімдер тобының саны

- A.3
- B.2
- C.4
- D.6
- E.5

3. I топ сын есімдердің септеулері

- A. II, III
- B. I, II
- C. IV, V
- D. I, III
- E. II, V

4. I топ сын есімнің әйел тегіндегі жалғауы

- A. -a
- B. -um
- C. -us
- D. -es
- E. -i

5. I топ сын есімнің орта тегіндегі Nom. Sing. жалғауы

- A. -ae
- B. -is
- C. -um
- D. -u
- E. -i

6. I топ сын есімнің еркек тегіндегі Acc. Sing. жалғауы

- A. -um
- B. -am
- C. -em
- D. -uum
- E. -ium

7. Tabulettae «Pentovitum» obduct ...

- A. -a

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.36 из 54

- B. -is
C. -as
D. -ae
E. -arum
8. Extractum Urticae fluid ...

- A. -a
B. -ae
C. -um
D. -os
E. -is

9. Сеннаның күрделі тұрындысы

- A. infusi Sennae compositi
B. infusi Sennae compositum
C. infusi Sennae composito
D. infusi Sennae compositis
E. infusi Sennae composita

10. Haematogenum fluid ...

- A. -a
B. -is
C. -o
D. -i
E. -um

№ 11 Тақырып

1. Тақырыбы: Латын тіліндегі халықаралық химиялық номенклатура (элемент, қышқыл, оксид атаулары).

Халықаралық химиялық номенклатура (тұздар). Қышқыл. Рецептте химиялық номенклатураны қолдану және негізгі тұздар.

Тұздардың аттары. Грек тіліндегі сан есімдер. Радикалдардың аттары.

2. Мақсаты: химиялық номенклатура, химиялық элементтердің, қышқылдардың, оксидтердің, тұздардың, эфирлердің латын атауларын игерту.

3. Оқу міндеттері: химиялық номенклатурадағы атаулардың латын тіліндегі құрастырылу дағдыларын бекіту.

4. Тақырыптың негізі мәселелері:

1. Химиялық элементтердің латын атаулары.
2. Қышқылдардың атаулары.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.37 из 54

3. Тұздар, эфирлер атаулары.
4. Химиялық номенклатурадағы грек сан есім-префикстері.
5. Кейбір көмірсутек, сутек радикалдар атаулары.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:

жұптасып жұмыс істеу

1,2 жұптың тапсырмасы:

1. Химиялық элементтер атаулары латын тілінде қандай зат есімдер болып табылады, элементтер атауларын латынша сөздік формасында жазып беріңіздер:

оттек, мыс, қорғасын, күкірт, талий, бор, хлор, алюминий, көміртке, калий.

2. Оксидтер мен гидроксидтер атауларын латынға аударыңыздар, жауаптарды негіздеңіздер, рецепт жолындағы жалғауымен беріңіздер: мырыш оксиді, сутек пероксиді, магний оксиді, алюминий гидроксиді, азот шала тотығы, кальций оксиді.

3. Рецепттерді оқып, аударыңыздар, химиялық мазмұнын көрсететін, жиілік бөлшектерді анықтаңыздар:

Recipe: Oxygenii 1.5

Da

Signa.

Recipe: Tabulettas “Ferrobionum” numero 50

Da

Signa

Recipe: Unguenti Wilkinsoni 20.0

Unguenti Zinci ad 100.0

Misce. Da.

Signa

3,4 жұптың тапсырмасы:

1. Қышқылдар атауларын аударып, жауапты негіздеңіздер: бор қышқылы, көмір қышқылы, фосфор қышқылы, фосфорлы қышқыл, борсутек қышқылы, құмырсқа қышқылы, иодсутек қышқылы, күкіртті қышқыл.

2. Тұздар атауларын аударыңыздар, жауапты негіздеңіздер: сынап цианиді, тестостерон пропионаты, литий карбонаты, натрий нитриті, ацетилхолин гидрохлориді, қорғасынның негіздік ацетаты.

3. Рецепттерді аударыңыздар:

Ал: Атропин сульфатының 0,1

Дистилденген судың 10 мл

Араластыр.

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.38 из 54

Босат. Белгіле.

Ал: Амилнитриттің 5,0

Қара сауытта босат.

Белгіле.

Ал: Метилсалицилаттың

Хлороформның тепе-тең 10,0

Меңдуана майының 30,0

Араластыр.

Босат. Белгіле.

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. – Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау: тестілеу.

1. Химиялық элементтердің атаулары - ...зат есімдері

A. II септеу орта тегінің

B. II септеу еркек тегінің

C. I септеу әйел тегінің

D. V септеу әйел тегінің

E. III септеу орта тегінің

2. Phosphorus, i ... зат есімнің тегі

A. f

B. n

C. m, n

D. m

E. f, n

3. «Sulfur» зат есімнің септеуі

A. V

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.39 из 54

B. IV

C. III

D. II

E. I

4. «Сутегі» Gen. Sing, түрінде

A. Hydrogenium

B. Hydrogeniorum

C. Hydrogenii

D. Hydrogeniis

E. Hydrogenios

5. Тотығу дәрежесі жоғары болатын қышқылдар жұрнағы

A. -icum

B. -atum

C. -idum

D. -osum

E. -as

6. Қышқылдар атауларындағы «- osum» жұрнағының орыс баламасы

A. -ная

B. -истая

C. -евая

D. -овая

E. -лая

7. Оксидтер атауларындағы сөздер саны

A. 1

B. 3

C. 4

D. 2

E. 5

8. Оксидтер атауларындағы бірінші сөздің септегі

A. Genetivus

B. Accusativus

C. Ablativus

D. Vocativus

E. Dativus

9. Тұздардың латын атауларындағы анион атауының септігі

A. Genetivus

B. Dativus

C. Vocativus

D. Nominativus

E. Accusativus

10. Магний сульфаты – Magnii sulf ...

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.40 из 54

- A. -isum
- B. -atum
- C. -idum
- D. -osum
- E. -as

№ 12 Тақырып

1. Тақырыбы: Үшінші септеу. Зат есімдерді сын есімдермен қиыстыру. Үшінші септеу зат есімдерінің тегін анықтау. Үшінші септеу ер тегіне жататын зат есімдер. Ережеден тыс сөздер.

2. Мақсаты: Үшінші септеу ерекшеліктерін игеру, III ер тегі белгілерімен, лексикалық минимумымен және ескертулерімен таныстыру, терминдермен, рецепттермен жұмыс жасау дағдыларын дамыту.

3. Оқу міндеттері: Зат есімдер негіздерін дұрыс анықтауын үйрету, терминдер мен рецепттердегі I топ сын есімдерін III септеу зат есімдерімен байланыстыру дағдыларын қалыптастыру.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. үшінші септеу зат есімдерінің ерекшеліктері.
2. III септеу ер тегі зат есімдерінің белгілері.
3. III септеу ер тегі лексикалық минимумы және ескертулер.
4. –or жұрнағы бар зат есімдердің мағынасы.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:

шағын топпен жұмыс істеу.

I топтың тапсырмасы:

1. Зат есім негіздерін анықтаңыздар:
Tremor, apex, dolor, catheter, sudor, Rumex, paries, index, sphincter, stimulator, аёр.
2. Терминдерді аударыңыздар:
Күнбағыс гүлдері, Ақ буылтық. Эуффилині бар суппозиториялар. «Карболен» таблеткалары немесе белсендірілген көмір таблеткалары. Шырғанақ қабығы, жидектері және жапырақтары. Қоянжырық гүлдері және жапырақтары. Шайшөп гүлдерінің қайнатпасы. Жұмыршақ шөбі. Диэтил (сын есім) эфиі. Адамның актиномицеті. Эвкоммияның кесілген қабығы. Түймедақтың ұнтақ тәрізді гүлдері.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.41 из 54

II топтың тапсырмасы:

1. Сын есімнің жалғауы бойынша зат есімнің тегін анықтаңыздар.

Gastritis chronica, cor sanum, ren sanus, liquor ruber, nomen specificum, neoplasma malignum, saturatio perfecta, stamina flava (Nom. pi.), hirudines vivae (Nom. pi.), radices albae (Nom. pi.)

2. Рецептерді аударыңыздар.

Ал: Мүсәтір-анис тамшыларының 50 мл

Жалбызтікен сиропының 30,0

Дистиллирленген судың 200 мл дейін

Араластыр. Босат.

Белгіле.

Ал: Жұмыршақ сұйық экстрактының 20 мл

Босат. Белгіле.

Ал: Буров сұйықтығының 100 мл

Босат. Белгіле.

Ал: Эвкоммия қабығы қайнатпасының 10,0-200 мл

Босат. Белгіле.

Ал: Түймедақ гүлдерінің 30,0

Босат. Белгіле.

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. –

Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау: тестілеу.

1. Үшінші септеуге жатады.

А. әйел, ер тектері

В. барлық тектер

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.42 из 54

C. орта тегі

D. ер және орта тектері

E. ер тегі

2. III септеу Gen. Sing. жалғауы

A. -is

B. -ae

C. -us

D. -ei

E. -i

3. «Cortex» зат есімнің негізі

A. cort

B. cor

C. cortic

D. corticis

E. cortices

4. Гүл - fl ...

A. -or

B. -os

C. -o

D. -es

E. -ex

5. Адам -hom ...

A. -o

B. -or

C. -es

D. -ex

E. -os

6. Қабық-cort ...

A. -o

B. -or

C. -os

D. -ex

E. -es

7. Көмір-carb ...

A. -os

B. -or

C. -o

D. -ex

E. -es

8. Эфир-aeth ...

A. -er

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.43 из 54

- B. -es
C. -ex
D. -or
E. -o
9. Сүйек - os, o ... is n
A. c
B. p
C. n
D. r
E. ss
10. Ауыз - os, o ... is n
A. r
B. n
C. c
D. ss
E. p

№ 13 Тақырып

1. Тақырыбы: Үшінші септеу әйел тегіне жататын зат есімдер. Ережеден тыс сөздер. –іо, –itis жұрнақтарының мағынасы.

Үшінші септеу орта текке жататын зат есімдер. Ережеден тыс сөздер.

–ома жұрнағының мағынасы.

Грек тіліндегі тең буынды зат есімдердің септелуі. Үшінші септеу кейбір зат есімдерінің ерекшеліктері.

2. Мақсаты: III септеу әйел және орта тектері зат есімдерімен және ескертулерімен таныстыру, терминдер мен рецептерді аудару дағдыларын жетілдіру, терминдерді талдау.

3. Оқу міндеттері: зат есімдер негіздерін анықтауды үйрету, терминдер мен рецептердегі I топ сын есімдерін III септеу зат есімдерімен қиысу дағдыларын бекіту.

4. Тақырыптың негізгі мәселері:

1. III септеудегі әйел, орта тегі зат есімдерінің белгілері.
2. –іо, –ома жұрнағы бар зат есімдердің мағынасы.
3. III септеу әйел және орта тегінің лексикалық минимумы ескертулерімен.

5. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.44 из 54

жұптап жұмыс істеу

1,2 – жұп тапсырмасы:

1. Үшінші септеу әйел текті зат есімдерінің жалғауларын беріңіздер, мысал келтіріп, негіздерін анықтаңыздар.

2. Аударып, септеп шығыңыздар:

қою қарақат, үлкен бөлік, тірі сілекей, кристаллды нитрат.

3. Терминдерді аударыңыздар, аударманы негіздеріңіздер:

Дитразин цитраты, арахис майы, бөріқарақат тамырының қабығы, жүгері крахмалы, жалбызтікен тамырының қайнатпасы, ланцетті термопсистің шөбі, алоэ сиропы темірмен, крахмалды капсулалар немесе облаткалар, күрделі ұнтақ.

3, 4-жұп тапсырмасы:

1. -іо жұрнағы бар зат есімдердің мағынасын айтыңыздар, терминдердің қазақша нұсқасын беріңіздер:

granulatio, decantatio, percolatio, filtratio, maceratio, extractio, evaporatio, destillatio, mixtio, concisio.

2. Зат есімдердің аудармасын келтіріп, тектік жалғауларына көңіл бөліңіздер: ара, тамыр, жолжелкен, ұсасыр, суспензия, ерітінді, инъекция, денеге біткен май (сало), қарақат, нитрат.

3. Рецепттердің аудармасын беріңіздер, жауапты негіздеңіздер.

Ал: Адреналин гидротартрат ерітіндісінің 1% 10 мл.

Босат. Белгіле.

Ал: Мияның күрделі ұнтағының 30,0.

Қорапшада босат.

Белгіле:

Ал: Скипидардың

Шошқа майының тепе-тең 15,0.

Араластыр.

Босат. Белгіле.

5,6-жұп тапсырмасы:

1. Орта тегінің зат есімдерін оқып, олардың негіздерін анықтау.

Alumen, inis n - ашудас

pomen, inis n - ат, атау

semen, inis n - ұрық

corpus, oris n - дене

tempus, oris n- уақыт (ex tempore - талапқа сай)

genus, eris n - тегі

jescur, oris n- бауыр (балықтардың)

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.45 из 54

oleum jecoris - балық майы (бауыр майы)

Asellus, i m - треска балығы, ғылыми атауы Gadus, i m

sulfur, uris n- күкірт

rhizoma, atis n - тамырсабақ

stigma, atis n - аналық ауыз, шашақ

2. Терминдерді аудару.

Строфант ұрығы. Қазтабан тамырсабағы. Сиырсілекейдін тамырсабағы және тамырлары. Левзеяның тамырсабағы және тамырлары. Ащы бадам ұрығы. Асқабақ ұрықтары.

3. Рецептерді аудару.

Ал: Қаракүйенің сұйық экстрактының

Су бұрышы сұйық экстрактының

Жұмыршақ сұйық экстрактының бір мөлшерде 10 мл

Араластыр. Бер.

Белгіле.

Ал: Тазартылған шошқа майының 15.0

Хлороформный 7,5

Араластыр. Бер.

Белгіле.

6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. —

Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау: тестілеу

1. III септеудегі әйел тегінің Nom.Sing. жалғауы

A. -us, -ur, -ut, -en, -ma

B. -us, -um, -er

C. -s, -x, -do, -go, -io

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы		37/11- ()
Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		Стр.46 из 54

D. -us, -as, -is

E. -es, -is, -as

2. Латынша «бөлшек»

A. pix, icis f

B. pars, rtis f

C. nux, ucis f

D. ars, rtis f

E. apis, is f

3. Латынша «тамыр»

A. radix, icis f

B. rhizoma, atis n

C. tuber, eris n

D. flos, oris m

E. pix, icis f

4. Латынша «қарамай»

A. Vitis idaea

B. Nux vomica

C. Filix mas

D. pix liquida

E. gemmae Betulae

5. «Solutio» рецепте

A. Solutionis

B. Solutionem

C. Solutiones

D. Solutionibus

E. Solutionem

6. Ашудас - alum ...

A. -ur

B. -en

C. -us

D. -ut

E. -e

7. Дене - corp ...

A. -en

B. -ur

C. -ut

D. -us

E. -ma

8. Латынша «уақыт»

A. alumen, inis n

B. sulfur, uris n

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.47 из 54

C. tempus, oris n

D. sal, salis m, n

E. fel, fellis n

9. Gargarisma frigid ...

A. -a

B. -us

C. -um

D. -er

E. -ae

10. Alcohol aethylic ...

A. -um

B. -us

C. -a

D. -ae

E. -er

№ 14 Тақырып

1. Тақырыбы: Сын есімнің екінші тобы. Екі тектік жалғаулы сын есімдер. Осы шақ есімшелері.

2. Мақсаты: II топ сын есімдерімен, осы шақтың есімшелерімен таныстыру.

3. Оқу міндеттері: II топ сын есімдерін, осы шақ негізгі етіс есімшелерін анықтауды, оларды зат есімдерімен терминдер мен рецептерде байланыстыруын үйрету.

4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:

1. II топ сын есімдерінің сөздік формалары.

2. II топ сын есімдерінің септелуі, зат есімдермен қиысуы.

3. Осы шақ есімшелері, олардың септеуі.

4. II топ сын есімдерінің, осы шақ есімшелерінің лексикалық минимумі.

5. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелеріне жету үшін оқытудың негізгі түрлері/әдістері/технологиялары.

шағын топпен жұмыс істеу

I топтың тапсырмасы:

1. Екінші топ сын есімдеріне сипаттама беріп, мысалдар келтіріңіздер.

2. Термин тіркестеріндегі сөздердің септеулерін анықтап, септеніздер: балшықты шөп, балшықты жапырақ, балшықты бұта ағаш.

ONŬSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.48 из 54

3. Терминдерді аударыңыздар, аударманы негіздеңіздер:
дәрілік бакбакшөп; кәдімгі (vulgaris, e) жұпаргүл; орман (сын есім)
жануары; медициналық сүлік; тіласты таблеткалар, кәдімгі жебіршөптің
шөбі, мия экстрактысымен эликсир немесе кеуде (сын есім) эликсирі.

4. Етістіктерден есімшелерді жасаңыздар:
жәрдемдесу, қалып беру, ынталанып оқу, зерттеу, өндіру, еңбектену,
оқыту, баяндау.

II топтың тапсырмасы:

1. Екінші топ сын есімдеріне аударма жасап, неше жалғаулы екендігін
анықтаңыздар:

бұлшықетішілік, дәріханалық, тең, орманды, қарапайым, табиғи, мамырлы.

2. Терминдерді аударыңыздар, аударманы негіздеңіздер:

қарапайым сироп, қарапайым пластырь, мамыр (сын есім) меруертгүл,
өсімдік тапшылығы, орман (сын есім) жидегі.

3. Рецепттерді оқып, аударыңыздар:

Recipe: Amylii nitritis guttas III

Da tales doses numero 3 in ampullis

Signa.

Recipe: Infusi herbae Ledi palustris 10.0 – 150 ml

Sirupi Althaeae 25.0

Misce. Da

Signa.

Recipe: Saponis viridis 400.0

4. Күрделі рецепт құрамындағы дәрілік құралдар атауларын есімше
арқылы беріңіздер.

**6. Пәннің соңғы ОН қол жеткізу деңгейін бағалауға арналған
бақылау нысандары:**

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері.
Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. –

Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-
ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.49 из 54

8. Бақылау: тестілеу

1. II топ сын есімдердің септеуі

- A. I
- B. III
- C. II
- D. V
- E. IV

2. II топ үшжалғаулы еркек тегі сын есімдердің жалғауы

- A. -us
- B. -um
- C. -er
- D. -is
- E. -rs

3. Екі жалғаулы сын есімдердің әйел тегіндегі жалғау

- A. -a
- B. -is
- C. -us
- D. -um
- E. -ns

4. Екі жалғаулы сын есімдерде ортақ жалғауы бар тектер

- A. masculinum, neutrum
- B. masculinum, femininum
- C. femininum, neutrum
- D. барлық
- E. тәуелсіз

5. Біржалғаулы сын есімдердің Gen.Sing жалғауы

- A. -as
- B. -us
- C. -is
- D. -es
- E. -os

6. Латынша «Дәріханалық»

- A. naturalis, e
- B. vascularis, e
- C. renal is, e
- D. officinalis, e
- E. vernalis, e

7. «Aequalis, e» аудармасы

- A. бірдей

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.50 из 54

- B. көктемгі
- C. осындай
- D. дәріханалық
- E. бүйректік
- 8. Бақбақ - *Taraxacum officinal* ...
 - A. -es
 - B. -is
 - C. -a
 - D. -e
 - E. -um
- 9. Орман (сын есім) жануары - *animal silvestr* ...
 - A. -um
 - B. -ia
 - C. -e
 - D. -is
 - E. -a
- 10. Ал: Табиғи асқазан шырынынң –Recipe: *Succi gastrici natural* ...
 - A. -is
 - B. -us
 - C. -i
 - D. -um
 - E. -es

№ 15 Тақырып

- 1. Тақырыбы:** Рецепттік қысқартулар. Кейбір дәрілік препараттардың жазылуындағы екі әдіс. Төртінші және бесінші септеу. Сын есімнің шырайлары. Сан есім, үстеу, есімдік туралы қысқаша мәлімет.
- 2. Мақсаты:** рецепттердегі негізгі қысқартуларымен, IV және V септеу зат есімдерімен таныстыру, сын есім шырайлары, сан есімдер, есімдіктер, үстеулер жөнінде мәліметті игерту.
- 3. Оқу міндеттері:** қысқарту ережелерін үйрету, IV және V септеу зат есімдерінің белгілерін ажыраттыру, сын есімдерді зат есімдермен қиыстыру дағдыларын бекіту, сын есім шырайларын, сан есімдерді, есімдіктерді, үстеулерді игерту.
- 4. Тақырыптың негізгі сұрақтары:**
 1. Қысқарту ережелері.
 2. Негізгі рецепттік қысқартулар.

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.51 из 54

3. IV септеу зат есімдері, лексикалық минимумы.
4. V септеу зат есімдері, лексикалық минимумы.
5. Сын есімнің шырайлары; сан есім, үстеу, есімдік жөнінде қысқаша мәлімет.

5.Пәннің соңғы ОН қол жеткізу үшін оқытудың негізгі формалары/әдістері/технологиялары:

шағын топпен жұмыс істеу

I топтың тапсырмасы:

1. Рецепттегі қысқарту ережелерін беріңіздер, мысалдар келтіріңіздер.
2. Рецепттерді толықтырып, оқыңыздар, аударыңыздар:

Rp.: Inf. hb. Ledi palustris 10 ml

Sir. Althaeae 25.0

M.D.S.

Rp.: Sulfur. pct.

Picis liquidae aa 1.0

Zinci oxydi

Amyli Tritici aa 2.5

Vaselini 20.0

M.f.ung.

D.S.

Rp.: Jodi puri 0.02

Kal. iodidi 0.2

Calcii glycerophosphatis

Phytini aa 4.0

Extr.et pulv. r. Liquiritae q.s.ut. f.pil.№40

D.S.

3. Төртінші септеу зат есімдерінің белгілерін анықтап, аударма жасаңыздар:

Таңқурай жемістері. Емен қабығы. Шырғанақтың балауса жемістері. Сұйылтылған этил спирті. Долананың жемістері және гүлдері. Парентералды қолдануға арналған ерітінді. Емен қабығының қайнатпасы.

4. Латын тіліне сөйлемдерді аудару.

Наркоз үшін ең таза эфирді қолдан. Фармацевт себуге (plur.) арналған ең майда ұнтақты дайындап жатыр. Жусан тұндырмас түсті сұйықтық және оның өте ашы дәмі бар. Үлкен жолжелкен жапырақтарында алкалоидтер бар.

II топтың тапсырмасы:

1. Сөздерді қысқартыңыздар, аударма жасаңыздар:

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.52 из 54

таблетка, қарапайым, тамырсабақ, қайтала, суппозиторий, қабықталған, он көзде, сол көзде, әр көзде, жеміс; Босат. Белгіле. Осындай дозалар босатылсын; какао майы, тепе-тең, тазартылған.

2. Рецепттерді қысқартусыз, толықтырып оқыңыздар, аударыңыздар:

Rp.: Kalii iodidi 5.0

Natr. hyposulfitis 0.1

Aq. dest 4.4 ml.

Lanol. anhydr. 13.5

Adip. suil.depur. 27.0

M.f. ung.

D.s.

Rp.: Extr. Filicis maris spiss. 1.0

Div. in 6 p. aeq.

D. in caps. gel.

S.

Rp.: Fol. Menyanthidis trifoliatae

Fol. Menthae

Rad. Taraxaci.

Gemm. Betulae aa 25.0

M.D.S.

3. Бесінші септеу зат есімдерінің белгілерін анықтап, аударма жасаңыздар:

Іш босататын жиынтығында итжүзім жемістері бар. Қышымаға қарсы жақпамайды жаз. Норсульфазолдың ең жоғары тәулік дозасы 7,0. Құтыру ауруының вирусы өте қауіпті. Est modus in rebus (Гораций).

4. Сын есімдерді латынша сөздік формасында жазып беру:

Ақ, дистилденген, кептірілген, қою (сын есім) өсімдікке қатысты, тыныштандыратын, үлкен (салыстырмалы шырай), эфирлы, тұндырылған, қабықталған.

6. Пәннің соңғы ОН кол жеткізу деңгейін бағалауға арналған бақылау нысандары:

- тестілеу

7. Әдебиет:

Негізгі: 1. А.Н. Қасымбекова. Латын тілі. Қарағанды, «Ақнұр» 2019

2. М.Н. Чернявский .Латинский язык и основы фармацевтической терминологии. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015.

3. Жантасова С.О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері. Оқу құралы.-Эверо, 2015

Қосымша: 1.Қозыбаева А.Қ. Латын тілі: оқу-әдістемелік құрал. –

Қарағанды: ЖК «Ақ Нұр», 2012

ÖNTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.53 из 54

2. М.А.Ахметов. Медициналық терминдер сөздігі. Орысша- қазақша-ағылшынша. Алматы: Дайк- Пресс, 2009

8. Бақылау: тестілеу

1. Рецепттерде қысқартуға жатады

- A. дәрілік форма атаулары
- B. дәрілік заттар атаулары
- C. химиялық элементтер атаулары
- D. тұздар атаулары
- E. оксидтер атаулары

2. *Ac.* қысқартуы - бұл

- A. ұнтақ
- B. тұрынды
- C. қышқыл
- D. қайнатпа
- E. қос(етістік)

3. *Inf.* қысқарту – бұл

- A. ұнтақ
- B. тұрынды
- C. қышқыл
- D. қайнатпа
- E. қос(етістік)

4. *M.* – қысқартуы -бұл

- A. қос(етістік)
- B. еріт
- C. ал
- D. араластыр
- E. сұйылт

5. *L. a.* қысқартуы - бұл

- A. ұзын ампула
- B. өнер заңымен
- C. мәңгілік қозғауыш
- D. бұдырлы сызық
- E. ұзын артерия

6. *Pulver.* қысқартуы-бұл

- A. тазартылған
- B. қабықталған
- C. сұйық
- D. ұнтақты
- E. кесілген

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Қазақ, орыс және латын тілдері кафедрасы Латын тілі пәнінен тәжірибелік сабақтарға арналған әдістемелік нұсқаулар		37/11- () Стр.54 из 54

7. Plantago ma ...

- A. -ioris
- B. -ior
- C. -ius
- D. -issima
- E. -lima

8. Салыстырмалы шырайдағы «жақсы»

- A. major, ius
- B. maximus, a, um
- C. melior, ius
- D. minor, us
- E. minimus, a, um

9. «Балғын» (свежий) салыстырмалы шырайда

- A. simplicior, ius
- B. albior, ius
- C. dulcior, ius
- D. anterior, ius
- E. recentior, ius

10. Cucurbita maxim ...

- A. -a
- B. -is
- C. -es
- D. -ior
- E. -ius